EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 15. 9. 2015
COM(2015) 429 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Návrh spoločnej správy Rady a Komisie za rok 2015 o vykonávaní obnoveného rámca pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže (2010 - 2018)

{SWD(2015) 168 final}
{SWD(2015) 169 final}

Ľudský a sociálny kapitál mladých ľudí je jednou z najväčších devíz pre budúcnosť Európy. Európska únia a jej členské štáty potrebujú investovať do potenciálu, ktorý predstavuje 90 miliónov mladých Európanov z hľadiska zručností, tvorivosti a rozmanitosti.

Hospodárska kríza zasiahla mladých ľudí nesmierne ťažko. Prehĺbila priepasť medzi tými, ktorí majú viac príležitostí, a tými, ktorí ich majú menej. Niektorí mladí ľudia sú čím ďalej tým viac vylučovaní zo spoločenského a občianskeho života. Čo je ešte horšie, niektorým hrozí strata motivácie, marginalizácia alebo dokonca radikalizácia.

To je dôvod, prečo Komisia a členské štáty pokračovali v období 2013 – 2015 v spolupráci s cieľom zlepšiť zamestnateľnosť mladých ľudí, ich začlenenie do trhu práce, ich sociálne začlenenie a účasť na živote spoločnosti. Vzhľadom na rastúce sociálno-ekonomické rozdiely sa politické opatrenia musia aj naďalej zameriavať na riešenie závažných spoločenských problémov, ktorým čelia mnohí mladí ľudia. Musíme nájsť udržateľné riešenia na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí, posilnenie sociálneho začlenenia a na predchádzanie násilnej radikalizácii. Toto si vyžaduje systematickejšiu spoluprácu v rámci celej škály politík na úrovni EÚ a členských štátov, napríklad v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, odbornej prípravy, nediskriminácie, sociálnej politiky, občianstva (vrátane občianstva Únie) a mládeže, ale aj v kultúre, športe a v oblasti zdravia.

V rokoch 2016 – 2018 by sa mal rámec spolupráce v oblasti mládeže[1] zamerať na posilnenie postavenia väčšieho počtu rôznorodejších skupín mladých ľudí, a to najmä tých, ktorým hrozí sociálne vylúčenie. Mal by im pomôcť nájsť si kvalitné pracovné miesta a zapojiť sa do spoločenského života. Financovanie EÚ v rámci programu Erasmus+ bude dopĺňať politickú spoluprácu v oblasti práce s mládežou, dobrovoľníctva a aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Ďalšie nástroje ako Európsky sociálny fond (ESF) a iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI) poskytnú finančné prostriedky zamerané na začlenenie mladých ľudí do trhu práce a rozvoj ich ľudského kapitálu.

1. ÚVOD

EÚ podporuje zamestnanosť mladých ľudí, ich zamestnateľnosť a sociálne začlenenie, a to najmä prostredníctvom agendy pre zamestnanosť, rast a investície, stratégie Európa 2020 a finančných prostriedkov EÚ vynakladaných napríklad v rámci programu Erasmus+, fondu ESF a iniciatívy YEI.

EÚ okrem toho podporuje, koordinuje a dopĺňa opatrenia členských štátov prostredníctvom rámca spolupráce v oblasti mládeže v súlade s článkami 6 a 165 ZFEÚ, v ktorom sa EÚ a členské štáty vyzývajú, aby:

- vytvorili viac rovných príležitostí pre všetkých mladých ľudí vo vzdelávaní a na trhu práce a
- podporovali aktívne občianstvo, sociálne začlenenie a solidaritu všetkých mladých ľudí.

[1] Uznesenie Rady z 27. novembra 2009 o obnovenom rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže (2010 – 2018), Ú. v. EÚ C 311, 19.12.2009, s. 1-11.

Prostredníctvom činností zahŕňajúcich okrem iného zhromažďovanie dôkazov, vzájomné učenie a dialóg s mládežou tento rámec podporuje opatrenia v ôsmich oblastiach: vzdelávanie a odborná príprava, zamestnanosť a podnikanie, zdravie a kvalita života, účasť na živote spoločnosti, dobrovoľné činnosti, sociálne začlenenie, mládež a svet, tvorivosť a kultúra.

V tejto správe sa hodnotí pokrok pri plnení cieľov a priorít rámca spolupráce v období rokov 2013 – 2015, a to na základe posúdenia situácie mladých ľudí a politických opatrení prijatých na úrovni EÚ a členských štátov.

2. DNEŠNÍ MLADÍ EURÓPANIA[2]

Od roku 2013 účinky krízy naďalej výrazne pôsobia na mladých ľudí. Prechod z detstva do dospelosti sa stal zložitejším a individualizovanejším, čo je trend, ktorý sa od roku 2008 výrazne posilňuje. Tento prechod charakterizujú kľúčové zmeny – prechod zo vzdelávania do zamestnania, z finančnej závislosti k spravovaniu vlastného rozpočtu – a potreba získať autonómiu, čo mladých ľudí vystavuje kolísavým ekonomickým, sociálnym a environmentálnym podmienkam. Politiky by mali mladých ľudí na tejto ceste sprevádzať a pomôcť im využiť svoj plný potenciál.

Údaje uvedené ďalej v texte poskytujú prehľad o situácii mladých ľudí vo veku 15 až 29 rokov[3].

Táto generácia mladých ľudí je viac vzdelaná než ktorákoľvek pred ňou ...

Ukazovatele vzdelávania ukazujú pozitívny vývoj. Napriek tomu, že v celej EÚ pretrvávajú značné rozdiely, predčasné ukončovanie školskej dochádzky je už na ústupe[4].

Podiel osôb s dosiahnutým vyšším vzdelaním sa zvýšil z 33,8 % v roku 2010 na 37,9 % v roku 2014[5]. Hoci v EÚ vzrástla miera nezamestnanosti pracovníkov s terciárnym vzdelaním, stále je oveľa nižšia ako v prípade osôb s najnižšou úrovňou vzdelania. Tieto skupiny sa však môžu potýkať aj s podzamestnanosťou a mať vyššiu kvalifikáciu, než sa vyžaduje v rámci možností, ktoré ponúka trh práce.

Mnohí mladí ľudia vytvárajú sociálne siete spájajúce globálnu prepojiteľnosť s miestnymi koreňmi: 82 % mladých ľudí sa v roku 2014 zapojilo do internetových sociálnych sietí. Mladí ľudia sa zapájajú do nových foriem politickej účasti, často prostredníctvom sociálnych médií, ale majú tendenciu menej sa zúčastňovať na voľbách ako staršie generácie. Napriek tomu mnohí z nich zostávajú aktívnymi členmi miestnej komunity, v roku 2014 bol približne každý druhý členom najmenej jednej organizácie a každý štvrtý je dobrovoľníkom[6].

... ale kríza viedla k novým nerovnostiam

Mnohí mladí ľudia majú ťažkosti nájsť si kvalitné pracovné miesta, čo ich vážne brzdí na ceste k nezávislosti. Napriek tomu, že nezamestnanosť mladých sa vo väčšine členských štátov znížila po tom, čo v roku 2013 dosiahla svoj vrchol, stále predstavuje závažný problém:

---

2 Podrobnosti a zdroje údajov, z ktorých vychádza analýza, môžete nájsť v pracovnom dokumente útvarov Komisie SEK(2015) 169 o situácii mladých ľudí v EÚ.

3 Ak nie je uvedené inak.

4 Podľa ukazovateľa Eurostatu klesol počet osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu z 13,9 % v roku 2010 na 11,1 % v roku 2014 vo vekovej skupine 18 – 24 rokov (vysoké percentuálne podiely pretrvávajú najmä v Španielsku, Taliansku, Malte, Portugalsku a Rumunsku).

5 Eurostat, osoby vo veku 30 – 34 rokov s terciárnou úrovňou vzdelania.

6 Bleskový prieskum Eurobarometra 408, 2014.

8,7 milióna mladých Európanov si nevie nájsť prácu[7] a podiel tých, ktorí sú dlhodobo nezamestnaní alebo nedobrovoľne vykonávajú prácu na kratší pracovný čas, je stále vysoký.

Celkovo 13,7 milióna mladých ľudí nie je zamestnaných, ani nie je v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET)[8]. Takmer 27 miliónov mladých ľudí je ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Miera chudoby je u mladých ľudí vyššia než u celkovej populácie a nedobrovoľná práca na kratší pracovný čas alebo predlžované dočasné pracovné zmluvy vystavujú túto generáciu riziku dlhodobej chudoby[9].

Neaktivita, chudoba a vylúčenie nepostihujú mladých ľudí rovnomerne. Ukazuje sa, že pokiaľ ide o tých, ktorí začínajú život s obmedzenými príležitosťami, nevýhody sa kumulujú. Existuje väčšia pravdepodobnosť, že do kategórie NEET sa dostanú mladí ľudia z prostredia migrantov, mladí ľudia s nízkou úrovňou vzdelania alebo mladí ľudia so zdravotnými problémami[10]. Nezamestnanosť mladých ľudí prisťahovaleckého pôvodu je takmer o 50 % vyššia ako u iných mladých ľudí v EÚ[11].

Prehlbujú sa rozdiely medzi mladými ľuďmi, ktorí študujú a veria, že si nájdu zamestnanie a zapoja sa do sociálneho, občianskeho a kultúrneho života, na jednej strane a tými, ktorí majú malú nádej v to, že budú viesť plnohodnotný život, a ktorým hrozí vylúčenie a marginalizácia, na strane druhej.

Tieto rozdiely ohrozujú sociálnu štruktúru a udržateľný dlhodobý hospodársky rast[12]. Vzhľadom na starnutie obyvateľstva Európy je začlenenie všetkých mladých ľudí (pri rešpektovaní ich rozmanitosti) ešte potrebnejšie a naliehavejšie.

Pre mladých ľudí, ktorí sa ocitli na horšej strane tejto priepasti, je ťažké vyjadriť svoje politické názory. Čím majú nižšie vzdelanie alebo čím menej sa zapájajú do spoločenských aktivít, tým menej sa zúčastňujú na voľbách, dobrovoľníckej činnosti alebo kultúrnych aktivitách[13]. Mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, majú napríklad menšiu dôveru vo verejné inštitúcie a menej sa zapájajú do spoločenských a občianskych aktivít než ich rovesníci.

Riešenie neprinesie žiadna samostatná politika, pomôcť môže ale zapojenie všetkých politík

Všetci mladí ľudia si zaslúžia spravodlivé a rovnaké príležitosti, ale to si vyžaduje dlhodobé investície. EÚ a jej členské štáty musia v rámci svojich právomocí zmobilizovať všetky politické opatrenia, ktoré pomôžu zlepšiť vyhliadky mladých ľudí.

S cieľom premeniť nedávne známky oživenia na trvalý a udržateľný rast EÚ prijala opatrenia na podporu tvorby pracovných miest, rastu a investícií a vynaložila úsilie na pomoc mladým ľuďom opätovne získať kvalitné pracovné miesta. EÚ a členské štáty môžu pri svojom úsilí stavať na záruke pre mladých ľudí[14], Európskom sociálnom fonde a o investičnom pláne pre Európu.

---

7 Eurostat, 2014.

8 Eurostat, 2014.

9 *Rising inequality: youth and poor fall further behind* („Narastajúca nerovnosť: mladí ľudia a chudobní ešte viac zaostávajú“), OECD, 2014.

10 „*NEETs*“, Eurofound, 2012 a OECD, 2015.

11 *Indicators of immigrant integration - Settling in 2015*, („Ukazovatele integrácie prisťahovalcov – usadzovanie v roku 2015“), spoločná štúdia OECD a Európskej komisie.

12 *In it together: why less inequality benefits all* („Sme v tom spolu: prečo je menej nerovnosti prínosom pre všetkých“), OECD, máj 2015.

13 Bleskový prieskum Eurobarometra 408, 2014.

14 Odporúčanie Rady o zavedení záruky pre mladých ľudí, Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1.

Pracovné miesta majú zásadný význam, ale nie vždy postačujú na zabezpečenie úplného začlenenia. Vzdelávanie a odborná príprava môžu mladým ľuďom poskytnúť zručnosti žiadané na trhu práce a pomôcť im prekonať nerovnosti a podporovať vzostupnú sociálnu mobilitu. Naliehavou výzvou vo vzdelávaní a v odbornej príprave v celej EÚ je potreba dostatočne rýchlych investícií a modernizácie, aby došlo k využitiu tohto potenciálu[15]. Politika v oblasti mládeže, uplatňovaná mimo školy, môže takisto pomôcť mladým ľuďom získať správnu kombináciu zručností, ktorá ich pripraví na život a prácu.

Mladí ľudia by mali mať možnosť vyrastať v inkluzívnych a pluralitných spoločenstvách založených na európskych demokratických hodnotách a zásadách právneho štátu a rešpektovania základných práv. V záujme ochrany tolerancie, rozmanitosti a vzájomného rešpektu zahŕňa bezpečnostná agenda EÚ opatrenia na riešenie základných príčin násilného extrémizmu a predchádzanie radikalizácii, a to aj podporou začlenenia a účasti mladých ľudí[16]. Tohtoročné teroristické útoky v Paríži a následne v Kodani opätovne poukázali na naliehavosť riešenia týchto zložitých problémov. Vo vyhlásení prijatom v Paríži v marci 2015 sa ministri školstva EÚ a Komisia zaviazali podniknúť ďalšie kroky na ochranu európskych hodnôt.

3. ČINNOSŤ EÚ A ČLENSKÝCH ŠTÁTOV V ROKOCH 2013 – 2015[17]

3.1. Opatrenia EÚ: zamestnateľnosť, začleňovanie a účasť na živote spoločnosti

Opatrenia vo všetkých oblastiach politiky EÚ

Zamestnanosť a zamestnateľnosť mladých ľudí boli hlavnými prioritami počas celého obdobia rokov 2013 – 2015.

V záujme zlepšenia výsledkov vzdelávania členské štáty podnikli kroky v rámci európskeho semestra s cieľom znížiť počet prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky a podporiť vysokoškolské vzdelávanie v snahe o dosiahnutie hlavných cieľov stratégie Európa 2020. Pri svojom úsilí sa opierali o strategický rámec európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj o program Erasmus+. Od roku 2012 začínajú členské štáty v nadväznosti na odporúčanie Rady týkajúce sa validácie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia zavádzať opatrenia, ktoré majú mladým ľuďom umožniť vyťažiť čo najviac z toho, čo sa naučili mimo rámca formálneho vzdelávania.

EÚ a jej členské štáty sa zaviazali znížiť mieru nezamestnanosti mladých ľudí tým, že zjednodušia prechod zo vzdelávania do zamestnania. V roku 2013 bola zavedená záruka pre mladých ľudí ako štrukturálny rámec s cieľom ponúknuť mladým ľuďom prácu, stáže, učňovskú prípravu alebo ďalšie vzdelávanie do štyroch mesiacov od ukončenia školy alebo straty zamestnania. V rámci ESF a YEI sa vyhradilo najmenej 12,7 miliardy EUR na aktiváciu a zamestnanosť mladých ľudí. Približne 27 miliárd EUR z finančných prostriedkov ESF sa vynaloží na opatrenia v oblasti vzdelávania v období rokov 2014 až 2020. Mladí ľudia budú mať okrem toho nepriamy prospech z približne 11 miliárd EUR z finančných prostriedkov ESF vyčlenených na iné iniciatívy, ako je modernizácia služieb zamestnanosti alebo podpora samostatnej zárobkovej činnosti. Opatrenia v rámci YEI by mali podporovať spoluprácu medzi jednotlivými inštitúciami a službami s cieľom pomôcť najmä mladým

[15] Vzdelávanie a odborná príprava 2020, spoločná správa, COM(2015) 408.

[16] COM(2015) 185.

[17] Viac podrobností sa uvádza v pracovnom dokumente útvarov Komisie [SWD (2015) 168] s názvom „Výsledky otvorenej metódy koordinácie v oblasti mládeže“, http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

ľuďom, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a to integrovaným spôsobom.

Od roku 2013 sa Európskemu združeniu učňovskej prípravy podarilo získať podporu súkromného sektora, pričom od roku 2014 má odporúčanie Rady o rámci kvality pre stáže[18] za cieľ uľahčiť kvalitné vzdelávanie a spravodlivé pracovné podmienky. Komisia zlepšila informácie pre mladých uchádzačov o zamestnanie v rámci systému EURES na výmenu informácií o pracovných ponukách a začala akciu „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“, ktorej cieľom je pomôcť mladým ľuďom nájsť si prácu v zahraničí.

V nadväznosti na bezpečnostnú agendu EÚ a Parížsku deklaráciu sa členské štáty zaviazali zvýšiť úsilie na podporu začlenenia všetkých mladých ľudí do spoločnosti a ich účasti na živote spoločnosti. Prostredníctvom rôznych akcií vrátane Európskeho týždňa mládeže Komisia zmobilizovala občiansku spoločnosť, aby sa zapojila do činností v oblasti začlenenia, občianstva a medzikultúrneho dialógu. Všetky tieto oblasti získajú väčšiu finančnú podporu z programu Erasmus+. Tieto snahy dopĺňajú činnosť siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii financovanej z prostriedkov EÚ, ktorá kladie dôraz na preventívnu úlohu vzdelávania a výučby kritického myslenia a demokratických hodnôt v boji proti radikalizácii. Komisia v tejto súvislosti zdôrazňuje, aké dôležité je povzbudzovať mladých ľudí k tomu, aby kriticky premýšľali o extrémistických názoroch[19], a vyzdvihuje potenciál programu Erasmus+ pri podpore vzdelávacej mobility a partnerstiev medzi zainteresovanými stranami, čo môže v konečnom dôsledku mladým ľuďom pomôcť vypestovať si odolnosť voči extrémistickým názorom[20].

Konkrétne opatrenia politiky v oblasti mládeže

Spolupráca EÚ sa zamerala na sociálne začlenenie a posilnenie postavenia mladých ľudí vrátane prístupu k právam a politickej účasti. Rada apelovala na zvýšenie príspevku politiky v oblasti mládeže k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 a potvrdila svoj zámer docieliť lepšie začlenenie mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a podporovať podnikanie mladých ľudí.

Práca s mládežou má popredné miesto v programe EÚ pre mládež od roku 2013. Štúdia Komisie poukázala na hodnotu, akú má práca s mládežou v rôznych aspektoch života mladých ľudí[21], a v roku 2015 sa na druhej európskej konferencii o práci s mládežou identifikovali najnaliehavejšie výzvy a vyzvalo sa na vytvorenie európskeho programu pre prácu s mládežou[22].

Vzhľadom na obavy súvisiace s odklonom mladých ľudí od tradičných foriem účasti na demokratickom živote Komisia zhromaždila dôkazy[23], že mladí ľudia majú stále záujem o účasť, ale že požadujú širšie a *rôznorodé* možnosti zapojenia. Výzvou pre tvorcov politík bude určiť, akým spôsobom najlepšie reagovať na tento problém.

---

18 Ú. v. EÚ C 88, 27.3.2014, s. 1.

19 COM(2013) 941 „Predchádzanie radikalizácii vedúcej k terorizmu a násilnému extrémizmu: Posilnenie opatrení EÚ“.

20 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

21 Štúdia o hodnote práce s mládežou v EÚ (*Value of youth work in the EU*), 2014, správy expertnej skupiny o tvorivom a inovačnom potenciáli mladých ľudí a prístupoch k práci s mládežou založených na kvalite.

22 http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf

23 Štúdia o účasti mládeže na demokratickom živote (*Youth participation in democratic life*), 2013.

Od politiky k zmene v praxi: Erasmus+

V roku 2014 EÚ začala vykonávať program Erasmus+ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport s rozpočtom vo výške 14,7 miliardy EUR na obdobie do roku 2020. Týmto programom sa podporuje vzdelávacia mobilita štyroch miliónov mladých ľudí a pedagógov, pričom 10 % rozpočtu je vyhradených na aktivity v oblasti mládeže, v rámci ktorých sa poskytujú finančné prostriedky pre približne 400 000 mladých ľudí zúčastňujúcich sa na výmenných pobytoch a 100 000 účastníkov v rámci Európskej dobrovoľníckej služby. To predstavuje 80 % nárast v porovnaní s predchádzajúcim programom Mládež v akcii.

Program Erasmus+ zabezpečuje lepšie prepojenie s politikou než predtým. Financuje strategické partnerstvá medzi poskytovateľmi vzdelávania, čím podnecuje medziodvetvovú spoluprácu. Preukazom Youthpass[24] sa naďalej podporuje uznávanie neformálneho a informálneho učenia: národné agentúry pre mládež vydali od jeho zavedenia takmer 250 000 osvedčení. S cieľom rozšíriť dosah preukazu Youthpass Rada navrhla, aby sa aj v iných odvetviach zaviedli vnútroštátne nástroje na uznávanie vzdelávania vytvorené na jeho základe a aby sa podporovalo ich využívanie.

Rozšírenie dosahu

Komisia sa zaviazala, že bude lepšie informovať mladých ľudí o možnostiach, ktoré ponúkajú politiky a programy EÚ, prostredníctvom online i offline nástrojov. Čo je dôležitejšie, vynasnažila sa vypočuť si ich názory a myšlienky. Európsky portál pre mládež, ktorý v roku 2014 zaznamenal 1,5 milióna zhliadnutí, sa stal pilierom týchto činností. Poskytuje informácie o príležitostiach na cezhraničnú dobrovoľnícku prácu a zabezpečuje prepojenie na informácie portálu EURES o ponukách pracovných miest a stáží. V roku 2015 Komisia zhromaždila názory mladých ľudí v rámci tzv. laboratórií nápadov počas Európskeho týždňa mládeže, ktorého sa celkovo zúčastnilo 137 000 ľudí v rámci jednotlivých podujatí a 1,2 milióna ľudí prostredníctvom sociálnych médií.

Komisia bude ďalej zlepšovať koncepciu a funkčnosť Európskeho portálu pre mládež a ďalších online platforiem. Bude užšie spolupracovať so sieťami, ktoré sú v priamom kontakte s mladými ľuďmi, ako je sieť Eurodesk, ktorá má k dispozícii 1 200 informačných odborníkov.

3.2. Opatrenia členských štátov

Členské štáty čoraz viac presadzujú prierezové politiky v oblasti mládeže, pričom kladú dôraz na zamestnanosť a sociálne a občianske začleňovanie. Prijali mnohé opatrenia na integráciu mladých ľudí na trh práce, a to často v rámci systémov záruk pre mladých ľudí a s využitím finančných prostriedkov EÚ dostupných v rámci ESF a YEI. Okrem toho sa v roku 2014 s priamou podporou Komisie vykonalo 18 pilotných projektov malého rozsahu. Všetky členské štáty predložili plány vykonávania záruky pre mladých ľudí. Pokrok v ich vykonávaní sa posudzuje v rámci európskeho semestra. Väčšina členských štátov zapojila do partnerstiev zriadených v rámci záruky pre mladých ľudí mládežnícke organizácie, a dve tretiny členských štátov zapojili služby zamerané na mladých ľudí.

V reakcii na obavy súvisiace s narastajúcim sociálnym vylúčením mladých ľudí takmer všetky členské štáty prijali opatrenia na posilnenie začleňovania mladých ľudí, ktorí nie sú

[24] Youthpass je nástroj na uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v rámci práce s mládežou. Používa sa pri projektoch financovaných z časti programu Erasmus+ venovanej mládeži. https://www.youthpass.eu/sk/youthpass/.

zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy. Väčšina členských štátov sa zaviazala zlepšiť prístup ku kvalitným službám a 80 % podporilo prácu s mládežou a centrá pre mládež. Práca s mládežou však utrpela rozpočtové škrty v celej Európe[25], zatiaľ čo z dôvodu narastajúceho podielu mladých ľudí ohrozených chudobou a vylúčením sa zvyšuje dopyt po zásahu.

Pokiaľ ide o účasť na demokratickom živote, 27 členských štátov vyvinulo mechanizmy na dialóg s mladými ľuďmi, 25 poskytlo verejnú podporu mládežníckym organizáciám a dve tretiny presadzovali používanie elektronických médií a poskytli väčšie príležitosti na diskusiu. Hoci sa členské štáty usilovali o začlenenie mladých ľudí v rámci celého socioekonomického spektra, tvorcovia politík môžu vzhľadom na pretrvávajúcu nižšiu mieru účasti niektorých skupín urobiť ešte viac v záujme zapojenia nedostatočne zastúpených skupín.

4. Riadenie a vykonávanie rámca spolupráce v oblasti mládeže v rokoch 2013 – 2015

Správy členských štátov o vykonávaní rámca spolupráce poskytujú pevný základ pre ďalšiu spoluprácu EÚ v oblasti mládeže. Tento rámec prispel k rozvoju národných programov v oblasti mládeže a medziodvetvovej spolupráce v prospech mladých ľudí s využitím relevantných dôkazov a výmeny skúseností.

S cieľom zabezpečiť účinnejšie vykonávanie rámca by Komisia a členské štáty mohli zlepšiť výmenu príslušných údajov a iných dôkazov mimo oblasti mládeže. Také údaje a dôkazy by zároveň mohli využiť ako základ pre politiky v oblasti mládeže, ktoré sú viac zamerané na výsledky. Oba prístupy by mali podporovať zohľadňovanie problematiky mládeže v rámci iných politík. Na úrovni EÚ je možné diverzifikovať vzájomné učenie, a to napríklad vytvorením ďalších príležitostí na partnerské učenie, ktoré by bolo prispôsobené rôznym potrebám členských štátov. Štruktúrovaný dialóg s mládežou by mal byť inkluzívnejší.

Hlavné činnosti a nástroje sú podrobnejšie preskúmané ďalej v texte.

Rámec a jeho úloha pri vytváraní programov

Rámec predstavoval silný podnet na vytváranie národných programov v oblasti mládeže. Takmer všetky členské štáty zaviedli v tejto oblasti od roku 2010 rôzne iniciatívy alebo nástroje. V dvoch tretinách členských štátov rámec viedol k upevneniu priorít vnútroštátnej politiky v oblasti mládeže a v jednej tretine členských štátov mal vplyv na miestnej a regionálnej úrovni. Jedenásť členských štátov preorientovalo svoje vnútroštátne politiky v oblasti mládeže v súlade s rámcom.

Rámec podporil medziotvetvovú spoluprácu. Teraz majú takmer všetky členské štáty inštitucionalizované mechanizmy na zabezpečenie medziodvetvového prístupu k politike v oblasti mládeže, ako sú medzirezortné štruktúry a pravidelné medzirezortné stretnutia.

Prvý pracovný plán EÚ pre mládež (2014 – 2015) sa zameral na posilnenie implementácie rámca a väčšina členských štátov sa zúčastnila na jeho činnostiach. Dvadsaťtri členských štátov sa domnievalo, že pracovný plán splnil svoj cieľ a dobre odzrkadľoval vnútroštátne priority, no niektoré varovali pred rizikami nekoherentných alebo paralelných prístupov k deväťročnému rámcu.

[25] Štúdia o hodnote práce s mládežou v EÚ (*Value of Youth Work in the EU*), 2014.

Tvorba politiky založená na dôkazoch: kvantitatívny a kvalitatívny vývoj

Situácia mladých ľudí v EÚ sa pravidelne hodnotí na základe škály 41 ukazovateľov týkajúcich sa podmienok, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí[26]. Členské štáty čoraz viac využívajú tieto ukazovatele, hoci to doposiaľ neviedlo k systematickým politikám v oblasti mládeže zameraným na výsledky.

Ukazovatele a ďalšie údaje získané z Eurostatu, Eurofoundu a partnerstvo medzi Komisiou a Radou Európy pomáhajú členským štátom a Komisii rozpoznať nové trendy a zodpovedajúcim spôsobom prispôsobiť priority.

Je potrebné, aby Komisia a členské štáty tieto dôkazy zdieľali – a to nad rámec pôsobnosti politiky v oblasti mládeže – s inými subjektmi, ktoré pracujú s mladými ľuďmi. Nový nástroj monitorovania v oblasti mládeže (*youth monitor*)[27] poskytuje užívateľsky ústretový prístup k online údajom. Nový portál wiki zameraný na mládež bude od roku 2016 poskytovať aktuálne informácie o vnútroštátnych politikách, právnych predpisoch a programoch v oblasti mládeže. Tieto nástroje budú dopĺňať nový rámec ukazovateľov na monitorovanie záruky pre mladých ľudí, ktorého prvé údaje budú k dispozícii koncom roka 2015.

Vzájomné učenie: výmeny skúseností

Členské štáty sa od seba navzájom učili predovšetkým prostredníctvom účasti v expertných skupinách. V rokoch 2013 až 2015 sa experti zaoberali otázkou, ako podporiť tvorivý a inovačný potenciál mladých ľudí, ako by práca s mládežou mohla prispieť k riešeniu problémov mladých ľudí v kríze, ako aj otázkou kvality práce s mládežou. Zistenia boli prediskutované na fóre pre vzdelávanie, odbornú prípravu a mládež, a Rada ich zohľadnila pri svojej práci[28]. Správa o kvalitnej práci s mládežou[29] z roku 2015 bola základom záverov Rady o podpore práce s mládežou v záujme zabezpečenia súdržnej spoločnosti[30], v ktorých sa žiadalo zaviesť referenčný nástroj a usmernenia pre kvalitu národných organizácií venujúcich sa práci s mládežou.

Členské štáty sa zároveň navzájom od seba učili prostredníctvom činností organizovaných v partnerstve medzi Komisiou a Radou Európy. Menšie skupiny členských štátov usporiadali osobitné diskusie o záležitostiach spoločného záujmu ako napr. práca s mládežou na miestnej úrovni.

S cieľom čo najviac vyťažiť z rôznych činností vzájomného učenia by ďalší pracovný plán mal zahŕňať vytvorenie flexibilného rámca na uľahčenie prístupu k informáciám a výsledkom činností. Mal by podporovať využívanie zistení a pomáhať pri hľadaní partnerov s podobnými záujmami.

Štruktúrovaný dialóg: rozšírenie dosahu a pevné začlenenie dialógu do politického programu

Štruktúrovaný dialóg EÚ medzi tvorcami politík, mladými ľuďmi a ich zástupcami sa všeobecne považuje za sľubný nástroj na vypočutie si toho, čo chcú mladí ľudia povedať. Prvý 18-mesačný cyklus, ktorý sa skončil v roku 2011, pomohol formovať ďalšie iniciatívy

---

26 SEK(2011) 401.

27 http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

28 Uznesenie Rady o pracovnom pláne Európskej únie pre mládež na roky 2014 – 2015, 20. máj 2014.

29 *Quality Youth Work - A common framework for the further development of youth work* („Kvalitná práca s mládežou – spoločný rámec pre ďalší rozvoj práce s mládežou“) http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf.

30 Máj 2015.

EÚ týkajúce sa nezamestnanosti mladých ľudí. V rokoch 2013 – 2015 sa v rámci dialógu riešili otázky sociálneho začlenenia a posilnenia postavenia mladých ľudí a odporúčaniami, ktoré z neho vyplynuli, sa následne zaoberala Rada.

Štruktúrovaný dialóg sa od roku 2013 vyvinul a je lepšie zakotvený v programe politiky v oblasti mládeže. Počet účastníkov sa viac ako zdvojnásobil a v poslednom cykle odpovedalo približne 40 000 mladých ľudí, pričom mnohí z nich odpovedali v mene väčších skupín. Po vzore tohto dialógu sa začínajú objavovať národné dialógy.

Štruktúrovaný dialóg ešte naplno nerozvinul svoj potenciál: stále sa mu nedarí osloviť väčšiu skupinu mladých ľudí, ktorí majú obmedzené zdroje a slabší politický hlas. Komisia podporuje rozšírenie dosahu prostredníctvom grantov udeľovaných v rámci programu Erasmus+ v snahe podporiť národné snahy a nástroj na online konzultácie, ktorý bol zavedený v roku 2014. Ďalšou výzvou je monitorovať využívanie výsledkov dialógu v politikách EÚ i politikách jednotlivých členských štátov. Napokon v záujme zodpovednosti a s cieľom motivovať mladých ľudí, aby sa naďalej zapájali, by tvorcovia politiky na všetkých úrovniach mali zabezpečiť lepšiu spätnú väzbu k ich odpovediam prostredníctvom Európskeho portálu pre mládež a národných pracovných skupín.

5. Ďalší postup v rámci spolupráce EÚ v oblasti mládeže (2016 – 2018)

Rovnaké príležitosti na vzdelávanie, prácu a účasť v inkluzívnej spoločnosti

Na základe politických priorít EÚ, správ členských štátov o vykonávaní rámca, zhromaždených údajov a dôkazov by sa budúci pracovný cyklus rámca spolupráce mal prednostne zamerať na:

- zvýšenie miery sociálneho začlenenia všetkých mladých ľudí, najmä ohrozených skupín mladých ľudí, ako sú mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a mladí ľudia z prostredia migrantov,
- intenzívnejšie zapojenie všetkých mladých ľudí, najmä tých, ktorým hrozí marginalizácia;,
- uľahčenie začlenenia všetkých mladých ľudí do trhu práce s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných a tých, ktorí sú v procese prechodu zo vzdelávania do zamestnania.

Komisia a členské štáty prijmú opatrenia v týchto oblastiach, a to aj prostredníctvom nástrojov rámca a v spolupráci s ostatnými politikami, s cieľom podporiť:

- sociálne začlenenie a informačné činnosti, ktorých cieľom je osloviť mladých ľudí z rôznych prostredí, najmä tých, ktorí trpia znevýhodnením, aby sa zabezpečila ich plná účasť na spoločenských a občianskych aktivitách,
- integračnú funkciu, ktorú plní práca s mládežou a mládežnícke organizácie a siete v snahe pomôcť mladým ľuďom zapojiť sa do života spoločnosti, pôsobiť ako dobrovoľníci a byť hybnou silou pozitívnych spoločenských zmien v komunitách,
- uznanie kvalitnej práce s mládežou a rozvíjanie jej schopnosti osloviť mladých ľudí a reagovať na nové spoločenské, behaviorálne a technologické zmeny,
- nové formy účasti na demokratických procesoch a prístup k politickému rozhodovaniu prostredníctvom online i offline nástrojov,
- rozvíjajúce sa požiadavky na zručnosti vrátane gramotnosti v oblasti občianstva, mediálnej a digitálnej gramotnosti, kritického myslenia a medzikultúrneho porozumenia,

- schopnosť mladých ľudí využívať základné práva a praktizovať nediskrimináciu a medzikultúrne porozumenie a
- dobrovoľníctvo, a to aj prostredníctvom programov EÚ, ako sú Európska dobrovoľnícka služba a iniciatíva Európsky dobrovoľnícky zbor pre humanitárnu pomoc, ako prostriedok, ktorý spája vzdelávanie s občianskou angažovanosťou[31]; väčšiu komplementárnosť medzi národnými a medzinárodnými aktérmi v záujme zintenzívnenia cezhraničnej dobrovoľníckej činnosti a lepšieho prepojenia vnútroštátneho dobrovoľníctva s Európskou dobrovoľníckou službou.

Vzhľadom na tieto priority by štruktúrovaný dialóg EÚ s mladými ľuďmi mal presadzovať začlenenie všetkých mladých ľudí do tolerantných, rozmanitých a demokratických spoločností. Ďalší dialóg musí osloviť oveľa širšie publikum v rámci rôznych skupín mladých ľudí, a to najmä tých, ktorí sa zatiaľ do dialógu nezapojili, okrem iného prostredníctvom nástrojov jednoduchšieho zapojenia prispôsobených potrebám a návykom mladých ľudí.

Politika v oblasti mládeže v rámci širšieho programu EÚ

Politika v oblasti mládeže nemôže fungovať v izolácii. Spolupráca a komplementárnosť s ostatnými politikami, ako je politika v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, odbornej prípravy, zdravia, kultúry, digitálnych médií, trvalo udržateľného rozvoja, občianstva a športu, majú zásadný význam.

Rámec spolupráce môže túto spoluprácu podporiť prostredníctvom svojich mechanizmov. Prostredníctvom pracovného plánu EÚ Komisia a členské štáty môžu naďalej zavádzať a vylepšovať medziodvetvové štruktúry a pracovné metódy. To prispieva k dosiahnutiu celkových cieľov v oblasti mládeže: vytvoriť viac rovných príležitostí vo vzdelávaní a na trhu práce pre všetkých mladých ľudí a podporovať aktívne občianstvo, sociálne začlenenie a solidaritu všetkých mladých ľudí.

Európska spolupráca v oblasti mládeže by mala byť súčasťou širšieho politického programu pre mladých ľudí. Ak majú mať politiky skutočný vplyv, tvorcovia politík na úrovni EÚ a členských štátov musia spolupracovať s odborníkmi, poskytovateľmi služieb, pedagógmi a podnikmi s cieľom zmobilizovať zdroje a finančné prostriedky postačujúce na pokrytie kritickej masy mladých ľudí. Mali by sa zamerať na poskytnutie inovatívnych riešení zložitých javov, akými sú marginalizácia, vylúčenie a nedostatočná účasť na živote spoločnosti.

V neposlednom rade existuje naliehavá potreba zintenzívniť úsilie. Aby viacerí mladí ľudia mali skutočné vyhliadky na to, že sa stanú právoplatnými a angažovanými členmi svojich komunít, potrebujeme komplexný prístup, ktorý sa dokáže vysporiadať s budúcimi výzvami. To si vyžaduje súdržný politický program, ktorý sa bude opierať o program Erasmus+, záruku pre mladých ľudí a nástroje financovania EÚ s väčším dosahom, ako sú ESF alebo YEI. Ak je to možné, tieto snahy je potrebné podporovať prostriedkami z vnútroštátnych a regionálnych zdrojov.

[31] Na úrovni EÚ je aj napriek dvojnásobne vyššiemu počtu príjemcov v rámci Európskej dobrovoľníckej služby cezhraničné dobrovoľníctvo aj naďalej obmedzené.